

Asia: VN/25323/2021

Luonnos valtioneuvoston huoltovarmuusselonteoksi

Lausunto Utlåtande

Lausunnot lukuun 1. Johdanto

Utlåtande om kapitel 1 Inledning

Perussuomalaiset katsoo, että on syytä huomioida geopolitiikka kansainvälisissä markkinoissa. Geopoliittisten riskien myötä esimerkiksi Kiina voi olla jatkossa ongelmallinen ja keskeinen haaste huoltovarmuudellemme. Kiinan protektionismi ja markkinakontrollin ollessa yhden poliittisen päättäjän huomassa asettaa selkeitä riskejä, joita tulisi Venäjän hyökkäyssodan jälkeisten toimien perusteella huomioida huoltovarmuuden osalta tarkasti.

Geopoliittiset jännitteet voivat myös äkillisiin toimintaympäristön haitallisiin muutoksiin. Kiinan esimerkin nojalla Hongkongin demokratian nujertaminen, uiguurien ihmisoikeuskysymykset ja Kiinan levittäytyminen Tynnelmerelle voi muodostaa logistisia lukkoja (meriyhteydet länteen loppuvat). Huomionarvoista on, että Kiinan johto käyttää yhtä jyrkkää kieltä esimerkiksi Taiwanin kysymyksessä kuin mitä Venäjä käytti Naton laajentumisesta ennen hyökkäystään Ukraina. Nämä geopoliittisesti haasteelliset maat ovat valmiita saavuttamaan kaikki päämääränsä keinoja kaihtamatta. Sen vuoksi niiden maiden kanssa on hankalaa keskustella ja eritoten on varottava olemasta sinisilmäinen hölmö.

Vakaan julkisen talouden osalta tulee huomata, että se ei siltikään auta tilanteessa, missä sähköä ei välttämättä saada maahan talvella edes rahalla. Tulee myös huomioida, että sähköenergian kysyntä tulee kasvamaan merkittävästi. Lisäksi haasteena on energian säilytys (akkuteknologia), joten tuuli- ja aurinkovoima on nykyteknologialla täydentävää.

Kansantalouden kilpailukyvyyn osalta verokuorma nousee kohtuuttomaksi toissijaisten menojen lisääntyessä heikentäen kilpailukykyä ja/tai kansalaisten ostovoimaa. Katsomme, että julkisen talouden osalta tulisi vähentää merkittävästi kaikkea ydintehtäväkentän ulkopuolella olevan toiminnan rahoittamista.

Lausunnot lukuun 2. Kansainvälinen yhteistyö

Utlåtande om kapitel 2 Internationellt samarbete

Perussuomalaiset katsoo, että esimerkiksi maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden vienti voidaan nähdä osana omavaraisuuden turvaamista kansainvälisesti. Viennin avulla luodaan sisäisiä ja ulkoisia markkinoita ja kysyntää tuotteille, joissa omavaraisuutta tarvitaan, sekä autetaan sopeutumaan mahdollisen ylituotannon aiheuttamiin markkinahäiriöihin.

Elintarvikevientiä edistämään tarvitaan viennin asiantuntijapalveluita yrityksille sekä koko ruokajärjestelmän kehittämistä. Globaalin ruokaturvan näkökulmasta maailmassa tarvitaan erityisesti ihmisille ja eläimille hyödyllisessä muodossa olevan proteiinin tuotantoa. Suomi voisi omalla panoksellaan osallistua myös Ukrainan sodan kaltaisten kriisien aiheuttaman valkuais- ja öljykasvituotannon vajeen korjaamiseen, mikäli päästään tilanteeseen, jossa tuotanto kasvaa yli oman tarpeen.

Lausunnot lukuun 3. Huoltovarmuuden toimintaympäristön kehitys ja sen vaikutukset

Utlåtande om kapitel 3 Utveckling av försörjningsberedskapens verksamhetsmiljö och effekterna av denna utveckling

Yhteiskunnan tulee varautua jatkuvasti uudentyypisiin ja vaikeasti havaittaviin hybridiuhkiin viranomaisten välisellä sekä monialaisella yhteistyöllä. Pääpaino erilaisten uhkakuvien havainnoinnissa tulee olla turvallisuusviranomaisilla.

Hybridiuhkiin varautumisessa tulee erikseen huomioida, että hybridi- tai laaja-alainen vaikuttaminen kohdistuu Suomeen esimerkiksi siten, että yhteiskunnan perusinfrastruktuuri ja taloudellinen kantokyky eivät enää kestä ja sisäinen turvallisuus heikentyy merkittävästi. Tällaisissa tilanteissa Suomi saattaa menettää kykynsä taata maassa oleskeleville kuuluvat perus- ja ihmisoikeudet.

Suomen ensisijaiset veloitteet kohdistuvat Suomen oikeuspiiriin kuuluviin, ja julkisella vallalla on perustuslain 22 §:n mukaan velvollisuus taata perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen. Suomen kansalaisille ja muille maassa oleskeleville kuuluvien erittäin tärkeiden kollektiivisten etujen on joissain poikkeuksellisissa tilanteissa syrjäytettävä maan ulkopuolella olevien henkilöiden yksilölliset edut.

Lausunnot lukuun 4. Kansalaisvarautuminen

Utlåtande om kapitel 4 Medborgarnas beredskap

-

Lausunnot lukuun 5. Huoltovarmuuden toimintamalli

Utlåtande om kapitel 5 Verksamhetsmodell för försörjningsberedskapen

-

Lausunnot lukuun 5.1.5 Sektorikohtaisen varautumisen lähtökohtia

Utlåtande om kapitel 5.1.5 Utgångspunkter för den sektorsvisa beredskapen

Maatalous

Perussuomalaiset pyytää kiinnittämään huomiota erityisesti maatalouden osalta seuraavaan: Maatalous ja maatalousyrietykset kokevat kenties suurinta murrosta sitten Suomen liittymisen Euroopan Unioniin. Viime vuosien heikkojen satotasojen, yleisen hintojen nousun sekä Ukrainan sodan johdosta että kiihtyneen tuotantopanosten hintojen nousun johdosta maatalojen toiminnan kannattavuus ja maksuvalmius on heikentynyt. Osasyys tilanteeseen on myös maamme istuvan hallituksen toiminnalla, mikä nosti mm. polttonesteiden hintoja kesken vaalikautta. Energian ja polttoaineen kallistuminen vaikuttaa maataloihin niin ikään yrityksinä ja kotitalouksina.

Suomen tulee panostaa omavaraisuuteen kriittisten tuotannon tekijöiden kohdalla. Varautuminen ja siihen liittyvät mekanismit eivät yksinään ole riittäviä toimia varsinkaan pitkäkestoisissa kriiseissä. Suomessa tarvitaan koko maan kattavaa, hajautettua maatalouden ja elintarviketeollisuuden infrastruktuuria, jotta saavutetaan riittävä omavaraisuus myös kriisioloissa.

Lannoitteiden osalta ongelmat liittyvät hintojen voimakkaaseen nousuun. Rehujen saatavuutta uhkaavat puolestaan edeltävien vuosien heikot sadot. Erityisen vakava tilanne on kotieläintalouden aloilla, joilla rehuomavaraisuus on heikko, tuotanto on energiaintensiivistä ja tuotantosopimukset ovat pitkiä. Lisäksi voimakkaasti investoineet tilat ovat tehneet investointipäätöksensä hyvin erilaisessa tilanteessa kuin se, jossa investointilainat nyt erääntyvät maksettavaksi.

Ravinteiden kierrätystä tehostamalla ja ohjaamalla maatalouden sivuvirtoja energiantuotantoon voidaan löytää toimivia ratkaisuja, jotka edistävät yrityskohtaisen kriisinkestävyuden ohella maaseudun alueellista ja valtakunnallista elinvoimaa. Kansalaisille on taattava myös jatkossa kotimaisen ruoantuotannon jatkuminen. Tässä yhtälössä alkutuottajan saamaa siivua on vahvistettava, kun halutaan ruokaa Suomessa tuotettavan.

Perussuomalaiset katsoo, että kansallista ja yrityskohtaista omavaraisuutta tukevia toimenpiteitä tarvitaan erityisesti valkuais- ja elintarviketuotannon alalla. Valkuaiskasvien viljelyä lisäämällä voidaan pienentää tuontirehuihin liittyviä riskejä sekä lisätä elintarvikkeiden ja rehujen kotimaisuusastetta. Myös turvetuotanto tulee ottaa palettiin voimallisesti jatkossa mukaan, sillä se lisää huoltovarmuuttamme huomattavasti nykyisestä. Turpeella, mukaan lukien kasvuturve ja kuiviketurve, tunnustetaan olevan

rooli huoltovarmuuden turvaajana ainakin siirtymäaikana, kun korvaavia tuotteita lämmön tuotantoon sekä maatalouden tarveaineeksi kehitetään. Turvetuotannon kannattavuus on voimakkaasti heikentynyt pääosin päästöoikeuksien kallistumisen johdosta, ja yrittäjiä on poistunut alalta. Jäljellä olevien turvealan yrittäjien jatkaminen edellyttää tulevien vuosien kysyntänäkymää turpeen toimitusketjuille. Siinä hallituksen tekemät veronkorotukset ja sen ilmastopolitiikka ei luo jatkuvuutta.

Energia- ja ilmasto

Perussuomalaiset katsoo, että kestävä metsätalouden rahoituslainsäädännön tulee kannustaa metsänomistajia aktiiviseen metsänhoitoon. Tässä tarkoituksessa nuoren metsän hoitoon liittyvään tukikokonaisuuteen on tärkeää sisältyä myös tulevilla tukikaudella pienpuun keruutuki.

Yksityisteiden kunnossapito tukee metsien monikäyttöä ja metsätalouden ohella myös muita metsiin perustuvia elinkeinoja. Yksityistieverkosto on tärkeä myös mahdollisesti kasvavien metsätuhojen torjunnassa. Nuorten metsien hoidon aktivointi ja yksityisteiden kuntokartoitus ja perusparannusten edistäminen ovat toimia, jotka vastaavat akuuttiin huoltovarmuustilanteeseen, mutta palvelevat yhteiskuntaa monin tavoin myös pitkällä tähtäimellä.

Lausunnot lukuun 6. Sotilaallinen huoltovarmuus

Utlåtande om kapitel 6 Militär försörjningsberedskap

-

Lausunnot lukuun 7. Huoltovarmuuden kehittämislinjauksia

7.1 Huoltovarmuuden taloudelliset resurssit

Utlåtande om kapitel 7 Riktlinjer för utveckling av försörjningsberedskapen

7.1. Ekonomiska resurser för försörjningsberedskapen

-

7.2. Huoltovarmuuslainsäädännön ajantasaistaminen

7.2. Uppdatering av försörjningsberedskapslagstiftningen

-

7.3. Sektorikohtainen varautumisen ja yhteistyön kehittäminen sekä osaamisen varmistaminen

7.3. Utvecklande av den sektorsvisa beredskapen och det sektorsvisa samarbetet samt säkerställande av kompetensen

-

7.4. Verkostomallin kehittäminen sekä jatkuvan yhteiskunnallisen vuoropuhelun tarve

7.4. Utveckling av nätverksmodellen och behovet av en kontinuerlig samhällsdialog

-

Lausunnot liitteeseen 1

Utlåtande om bilaga 1

-

Muut selontekoa koskevat yleiset kommentit

Övriga allmänna kommentarer om redogörelsen

Kriisiaikana toisarvoinen on laitettava sivuun ja keskityttävä olennaiseen, suomalaisten ostovoiman parantamiseen ja teollisuutemme kilpailukyvyn kohentamiseen. On järkevää, että Venäjä-riippuvuudesta kaasun, öljyn ja kivihiilen osalta pyritään vapautumaan. Kriisistä selvitään vain tosiasiat tunnustamalla. Perussuomalaiset katsovat, että emme voi saada yhtä aikaa huoltovarmuutta, kohtuullista energian hintaa sekä kunnianhimoista vihersiirtymää.

Perussuomalainen näkemys on, että vihersiirtymän osalta tulee ottaa 15 vuoden aikalisä. Aikalisän aikana teknologiakin kehittyy. Olennaista on tarjota ratkaisuja, joihin tavallisella ihmisellä on varaa. Teknologisen kehityksen myötä sekä kivihiililaitosten että öljynpolton päästöt putoavat 90 % nykytasosta. Silloin ei ole tarvetta kieltää mitään energiamuotoa. Samaan aikaan pitää huolehtia suomalaisten kohtuuhintaisen sähkön ja lämmöntuotannon saatavuudesta. Perussuomalaiset katsoo, että tässä yhtälössä, ydinvoiman lisääminen on kaikissa tapauksissa välttämätöntä. Tätä kautta myös maamme huoltovarmuus kasvaa entisestään.

Isossa kokonaiskuvassa tulee aina muistaa se, että suomalainen huoltovarmuusjärjestelmä perustuu jatkossakin kansalliseen varautumiseen ja kansallisiin toimiin, joista edellä on mainittu useita tarvittavia toimia.

Valpas Antti
Perussuomalaisten eduskuntaryhmä